

Eurocoppice rječnik: Nazivlje i definicije povezane s panjačama

(Lazdina, D., Makovskis, K., Kofman, P.D., Unrau, A. The EuroCoppice Glossary: Terms and Definitions related to Coppice. COST Action FP1301 Reports. 2017, Freiburg, Germany: Albert Ludwig University of Freiburg)

**HRVATSKI
ŠUMARSKI
INSTITUT**

CROATIAN
FOREST
RESEARCH
INSTITUTE

adventivno

panjača

A b c č ć

bonitet

monokultura

konverzija

j k l m nj

jednodobno

uzgajanje

t u v z ž

temeljnica

zaštita

Predgovor

Problematika gospodarenja panjačama složeno je pitanje europskog i hrvatskog šumarstva. Promatrano u dugom povijesnom razdoblju, ovaj važan i nezaobilazni način gospodarenja šumama, u dvadesetom stoljeću prolazi jedinstveno povijesno razdoblje intenzivne konverzije. Ovo razdoblje rezultira najmanjom pokrovnosti panjača u povijesti promatrano u europskim okvirima. Ipak, izazovi dvadestiprvog stoljeća unose novo svjetlo u gospodarenje panjačama. Prepoznaje se važnost njihova očuvanja i povratka kroz njihovu istaknutu tradicijsku vrijednost, očuvanje bioraznolikosti i opće korisnih funkcija šuma, kratke ophodnje i jednostavnost gospodarenja. Gospodarenje panjačama sada se ponovno razmatra u okvirima ublažavanja klimatskih promjena, energetske krize i povećanih potreba za proizvodima od drveta. Brojni izazovi u gospodarenju šumama ne zaobilaze niti panjače pa gospodarenje panjačama zahtjeva kontinuiranu i blisku suradnju znanosti i prakse, na nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Nazivlje i definicije često predstavljaju barijeru međusobnom razumijevanju stručne i znanstvene javnosti te širenju novijih stručnih i znanstvenih informacija. Otežana komunikacija stručnjaka u praksi i istraživača iz zemlje i svijeta rezultira sporijim napretkom i težom razmjenom potencijalnih rješenja za mnogobrojne probleme i izazove s kojima smo suočeni. Na europskoj i globalnoj razini postoji niz pokušaja kreiranja višejezičnih online rječnika koji obuhvaćaju različite aspekte gospodarenja šumama kako bi se razumijevanje pojmova bilo jedinstveno.

U okvirima međunarodnog COST projekta EuroCoppice (COST Action FP1301 *EuroCoppice Innovative management and multifunctional utilisation of traditional coppice forests – an answer to future ecological, economic and social challenges in the European forestry sector* / Inovativno gospodarenje i multifunkcionalno korištenje tradicionalnih panjača – odgovor na buduće ekološke, ekonomske i socijalne izazove u europskom šumarskom sektoru) prepoznata je potreba definiranja nazivlja povezanih za gospodarenje panjačama na europskoj razini. To je rezultiralo objavom brošura i međunarodnog rječnika koji je dostupan na službenoj stranici EuroCoppice projekta www.eurocoppice.uni-freiburg.de. Ovaj međunarodni rječnik sadrži prijevode za 25 europskih jezika. Prijevod nazivlja i definicija na hrvatskom jeziku na navedenoj web stranici nije uključen te su hrvatski stručnjaci koji rade u praktičnom šumarstvu ostali bez dostupnog prijevoda međunarodne terminologije vezane za gospodarenje panjačama.

Kako je gospodarenje panjačama istaknut dio gospodarenja šumama i u Republici Hrvatskoj prepoznata je potreba lakše komunikacije i hrvatskih stručnjaka s ostatkom europske stručne i znanstvene javnosti. U suglasnosti s dr. sc. Dagnijom Lazdinjom (autoricom brošura i voditeljicom radne skupine I Eurocoppice projekta - *Definitions, History and Typology, Latvia State Forest Research*

Institute) odlučili smo učiniti dostupnim rječnik i povezane brošure koje su nastale u okvirima Eurocoppice projekta i za hrvatske stručnjake. Prijevodi su napravljeni za potrebe projekta financiranog od strane poduzeća „Hrvatske šume“ d.o.o. Zagreb koji se provodi u razdoblju od 12. ožujka 2020. godine do 2023. godine pod nazivom Problematika gospodarenja panjačama na području UŠP Gospić. Svi prijevodi biti će trajno dostupni na web stranici projekta: <https://panjace.sumins.hr/>

Prijevodi uključuju tri brošure koje su u izvornom obliku dostupne na stranici www.eurocoppice.uni-freiburg.de, a obuhvaćaju: (1) Eurocoppice rječnik: Nazivlje i definicije povezane s panjačama (Lazdina, D., Makovskis, K., Kofman, P.D., Unrau, A. (2017). The EuroCoppice Glossary: Terms and Definitions related to Coppice. COST Action FP1301 Reports. Freiburg, Germany: Albert Ludwig University of Freiburg), (2) Gospodarenje panjačama – informacijski letak (Rob Jarman (UK) & Pieter D. Kofman (DK). COPPICING – fact sheet), (3) Prošireni EuroCoppice rječnik (EuroCoppice Extended Glossary, <https://www.datales.cz/glossary/glossary.php>).

Nadamo se da će prijevodi pripomoći boljoj povezanosti i međusobnom razumijevanju hrvatskih i europskih stručnjaka u znanosti i praktičnom šumarstvu.

Dr. sc. Martina Đodan

Eurocoppice rječnik: Nazivlje i definicije povezane s panjačama (Lazdina, D., Makovskis, K., Kofman, P.D., Unrau, A. (2017). The EuroCoppice Glossary: Terms and Definitions related to Coppice. COST Action FP1301 Reports. Freiburg, Germany: Albert Ludwig University of Freiburg)

Urednici:

Dr. sc. Martina Đodan

Robert Bogdanić, mag. ing. silv

Darjan Prugovečki, mag. ing. silv.

Dizajn i priprema:

Robert Bogdanić, mag. ing. silv.

Napomena:

Kao rezultat međunarodnog COST projekta EuroCoppice, međunarodni rječnik nazivlja povezanih uz gospodarenje panjačama dostupan je na web stranici www.eurocoppice.uni-freiburg.de (<https://www.datales.cz/glossary/glossary.php>). Međunarodni rječnik sadrži prijevode za 25 europskih jezika, međuostalim i hrvatski jezik, te usklađenje s hrvatskim definicijama. Engleski rječnik nazivlja objavljen je u publikaciji Lazdina D., Makovskis K., Kofman D. P., Unrau A., 2018: Glossary of Terms and Definitions Related to Coppice. In A. Unrau, G. Becker, R. Spinelli, D. Lazdina, N. Magagnotti, V. N. Nicolescu, P. Buckley, D. Bartlett, P. D. Kofman (Eds.), Coppice Forests in Europe (pp. 33 – 43). Freiburg i. Br., Germany: Albert Ludwig University of Freiburg.

Tijekom provedbe projekta „Problematika gospodarenja panjačama na području UŠP Gospić“, rječnik je preuzet i odobreno je korištenje i prijevod na hrvatski jezik sa kolegama s projekta EuroCoppice (Dagnija Lazdina, voditeljica radne skupine I međunarodnog COST projekta Eurocoppice).

Pojam	Sinonim	Definicija	Pojam	Sinonim	Definicija	Literatura
<i>Engleski jezik</i>			<i>Hrvatski jezik</i>			
adventitious	adventitious root; adventitious bud; adventitious shoot	1. (of buds) those produced elsewhere than normal (such as leaf axils, shoot apices (e.g. those appearing with wounds); 2. (of roots) lateral roots coming from organs other than main root system, such as the stem	adventivno	adventivni korijen; adventivni pup; adventivni izbojak	1. (kod pupova) koji se javljaju na mjestu različitom nego inače (na pazušcima listova); 2. (kod korijena) lateralno (postrano) korijenje koje nastaje na mjestima van glavnog korijenovog sustava, kao što je stabljika	Beentje & Williamson (2016)
biological diversity	biodiversity	The variability among living organisms from all sources including, inter alia, terrestrial, marine and other aquatic ecosystems and the ecological complexes of which they are part; this includes diversity within species, between species and of ecosystems.	biološka raznolikost	biološka raznolikost	Raznolikost živih organizama u svim ekosustavima, uključujući između ostalog kopnene, morske i druge akvatične ekosustave i ekološke komplekse kojih su dijelom; uključujući raznolikost unutar vrsta, između vrsta i ekosustava	UNEP (1992) via SilvaVoc

browsing		Feeding on the buds, shoots and leaves of shrubs and trees by livestock or wild animals.	brstiti		Ishrana domaćih životinja ili divljači pupovima, izbojcima i lišćem grmova i drveća	Kaennel & Schweingruber (1995)
bud		A meristem (either apical or lateral) in early development or resting stages, with its protective coverings; immature shoot, usually protected by scales or prophyll(s), or immature flower, protected by bracts, bracteoles and/or perianth segments	pup		Meristem (vršni ili postrani) u ranom stadiju razvoja ili mirovanju, sa zaštitnim pokorovom; nerazvijen izbojak, najčešće zaštićen ljuskama ili, nerazvijen cvijet, zaštićen braktejama, brakteolama i/ili segmentima ocvijeća	Beentje & Williamson (2016)
canopy		The foliar cover in a forest stand, consisting of its upper layers	sloj krošanja	Zastor krošanja	Sloj krošanja u šumskoj sastojini, obuhvaća sloj drveća (gornju etažu).	Helms (1998)
clones		A group of plants produced from cuttings, stump or root sprouts, tissue culture, or some other method that produces offspring genetically identical to the original plant	klonovi		Skupine biljaka proizvedene iz reznica, izbojaka ili izdanaka, kulture tkive ili neke druge metode koja proizvodi potomstvo genetski istovjetno matičnoj biljci	Maynard (1996) in FAO (2002)

conversion		A change from one silvicultural/management system to another, e.g. from clearfell to selection forest. Sometimes also used for a change from one (set of) species to another.	konverzija šuma	Konverzija	Promjena načina gospodarenja šumama, npr. iz čiste sječe u preborno uzgajanje. Konverzija se odnosi i na promjenu strukture sastojine	Nieuwenhuis (2000) via SilvaVoc
fodder		Coarse food that is composed of entire plants or the leaves and stalks of a cereal crop, and is fed to cattle and horses.	krmivo		Hrana za stoku koja se sastoji od cijelih biljaka ili listova i stabljiki žitarica, koristi se kao hrana za goveda i konje.	Park & Allaby (2013)
fuel wood		Any wood source that is used, without alteration, as a type of fuel for heating, lighting or cooking purposes. Often called firewood.	drvo za ogrijev		Bilo koji oblik biomase koji se bez modifikacije koristi kao gorivo za grijanje, rasvjetu ili kuhanje. Naziva se i ogrjevno drvo.	Grebner et al. (2013)
high forest		A stand of trees, generally of seedling origin, that normally develop a high, closed canopy.	šuma visokog uzgojnog oblika (sjemenjača)		Šumska sastojina, uglavnom nastala iz sjemena, razvija se šumu visokog, zatvorenog sklopa.	Ford-Robertson F.C. (1971)
indigenous		Native to a specified area or region, not introduced	autohtono		Autohtona vrsta nekog područja ili regije, nije introducirana	Ford-Robertson F.C. (1971)

introduced tree species		An established (not nec...) plant or animal not native to the ecosystem, region, or country	introducira na biljna vrsta		Unesena biljna ili životinjska vrsta koja nije samonikla u određenom ekosustavu, regiji ili zemlji.	Ford- Robertson (1971)
lateral shoot		Lateral means "at the side", "towards the side", "from the side", "axillary", "farther from the midline of the body", "situated towards or at the side of the body". E:... (4) lateral shoot.	postrani izbojak		Lateralni (postrani) izbojak. Lateralni (koji se nalazi sa strane, po strani; bočni, pobočni, pokrajnji). Lat. lateralis: bočni ≈ latus: bok, strana	Klein (2008)
leading shoot		The leading shoot is the main shoot which develops from the terminal bud at the top of a tree each year.	glavni izbojak		Provodnica je glavni izbojak koji se svake vegetacijske sezone razvija iz terminalnog (vršnog) pupa na vrhu stabla.	Klein (2008)
monoculture		A stand of a single species, generally even-aged	monokultura		Sastojina koju čini jedna vrsta drveća, uglavnom jednodobna sastojina	Ford- Robertson (1971)
shrub		Woody perennial plant, seldom exceeding 3.0 m in height, usually having several persistent woody stem branching from the ground.	gram		Drvenasta višegodišnja biljka, rijetko viša od 3 metra, sa više debala koja se granaju pri tlu	Young (1982)

stump		the woody base of the tree that remains upright after the rest of the tree has fallen as a result of decay or rotting or having been cut down. It includes above-ground biomass below the stem, and its underground projection including the taproot. Lateral roots are excluded.	panj		Drvenasti dio stabla koji ostaje uspravan nakon što stablo se sruši uslijed raspadanja, truleži ili sječe. Uključuje nadzemni dio biomase ispod pridanka/debla i podzemnu projekciju uključujući glavni korijen. Lateralno korijenje ne predstavlja dio panja.	Burley et al. (2004)
vegetative regeneration	vegetative propagation; vegetative reproduction	Nonsexual reproduction	vegetativno razmnožavanje	vegetativna propagacija; vegetativna reprodukcija	Aseksualno razmnožavanje	Burley et al. (2004)
veteran tree		1. trees of interest biologically, aesthetically or culturally because of their great age; 2. trees in the ancient stage of their life; 3. trees that are old relative to others of the same species.	monumentalno stablo		1. stablo koje je zbog iznimne starosti od biološkog, estetskog ili kulturološkog interesa; 2. stabla u iznimno kasnoj fazi života (rasta); 3. stabla koja su relativno stara u odnosu na ostala stabla iste vrste	Read (2000)

virgin forest	semi-natural forest; semi natural ancient woodland	Areas (or forests) that have never been disturbed by human intervention, showing natural development in structure and dynamics. The soil, climate, entire flora and fauna and the life processes have not been disturbed or changed by timber management, cattle grazing, or other direct or indirect anthropogenic influences.	prašuma		Područje (ili šuma) koje nikad nije utjecano ljudskim djelovanjem, a pokazuje karakteristike prirodnog razvoja strukture i dinamike. Tlo, klima, flora, fauna i prirodni procesi nisu poremećeni ili izmijenjeni gospodarenjem šuma, ispašom ili drugim direktnim ili indirektnim antropogenim utjecajem.	Schuck et al. (2002)
windbreak		A line of trees or shrubbery planted or manages in such a way as to protect a building or crops, or to alter climate or wind.	vjetrozaštitni pojas		Jednoredni ili višeredni nasad drveća ili grmlja koji služi za zaštitu građevina ili usjeva, ili za smanjenje negativnog utjecaja klime ili vjetra	Helms (1998)

Literatura

1. Beentje, H. & Williamson, J. (2016). The Kew plant glossary: an illustrated dictionary of plant terms. Richmond, Surrey, UK: Kew Publishing.
2. Burley, J., Evans, J., Youngquist, J.A., (2004). Encyclopedia of forest sciences. Elsevier and Academic Press, Amsterdam-Boston-Heidelberg, vol. 4, pp. 1873-1928 (Glossary).
3. FAO (2002). Glossary on forest genetic resources (English version). Forest Genetic Resources Working Papers, Working Paper FGR/39E, Forest Resources Development Service, Forest Resources Division. FAO, Rome (unpublished).
4. Ford-Robertson F.C. (Ed.) (1971). Terminology of forest science, technology practice and products. Washington D.C., Society of American Foresters. 370 pp. (2nd printing)
5. Grebner, D., Bettinger, P. & Siry, J. (2013). Introduction to forestry and natural resources. Amsterdam Boston: Academic Press.
6. Helms, J.A. (ed.), (1998). The Dictionary of Forestry. The Society of American Foresters. CABI Publishing, Bethesda & Wallingford, 210 p.
7. IUFRO (2005). Multilingual pocket glossary of forest terms and definitions. IUFRO SilvaVoc terminology project.
8. Kaennel, M., Schweingruber, F.H. (1995). Multilingual glossary of dendrochronology: terms and definitions in English, German, French, Spanish, Italian, Portuguese and Russian. Berne u.a: Haupt.
9. Klein, E. (2008). Bilinguales Wörterbuch Biologie. München: Verb. Biologie, Biowiss. und Biomedizin in Deutschland.
10. Maynard, C. (1996). Glossary of forest genetics. Unpublished.
11. Nieuwenhuis, M., (2000). Terminology of Forest Management. IUFRO World Series Vol. 9-en. IUFRO 4.04.07 SilvaPlan and SilvaVoc.

12. Park, C. & Allaby, M. (2013). A dictionary of environment and conservation. Oxford: Oxford University Press. 12 EuroCoppice FP1301 -- Glossary
13. Read, H. (2000). Veteran Trees: A guide to good management. English Nature, 176 p.
14. Schuck, A., Päivinen, R., Hytönen, T., Pajari, B., (2002). EFI Internal Report 6: Compilation of Forestry Terms and Definitions. European Forest Institute, Joensuu.
15. UNEP (1992). The Convention on Biological Diversity. Article 2.
16. Young, R.A. (ed.) (1982). Introduction to forest science. John Wiley & Sons, New York-Chichester-Brisbane- Toronto-Singapore, 554 pp